

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

СУЧАСНА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Частина IV

**Дніпро
2026**

УДК 81'1(477)
ББК 81'2 УКР
С 91

Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол № 4 від 18.12.2025 р.)

Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол № 5 від 25.12.2025 р.)

Сучасна прикладна лінгвістика. Збірник наукових праць. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2026. Ч. IV. 339 с.

(в авторській редакції)

У збірник увійшли наукові дослідження, які були оприлюднені на III Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (18 листопада 2025 року). Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали наукових досліджень можуть бути використані у практичній діяльності фахівців зазначених напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Нежива Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Запотічна Роксолана Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Лимар Андрій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Сковронська Ірина Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – фахівець Навчально-наукового відділу

© ВВПЗ «ДГУ», 2026

© Автори, 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Алексєєв Артур. Розроблення та оцінювання систем автоматичного створення навчальних матеріалів із використанням LLM для вивчення іноземних мов	6
Архіпова Тетяна. Мовою історії: «східна колекція» фотографа д. І. Єрмакова у дніпропетровському національному історичному музеї	14
Борисенко Світлана. Мовна експертиза як доказ у судовому процесі	20
Бутченко Тарас. Оціночні поняття у нормопроектуванні: семантичні межі та проблеми інтерпретації.....	30
Варакута Марина. Емпатійна мова психолога в роботі з травмованими сім'ями військовослужбовців.....	43
Вонсович Юлія. Інноваційні методи формування комунікативної компетентності у студентів медичних спеціальностей.....	53
Глущенко Ганна, Єрмакова Наталія. Роль екфразису у створенні візуального коду романів А. Сміт.....	61
Гутарук Наталія. Цифрові інструменти як засіб диференціації навчання англійської мови у закладах професійної (професійно-технічної) освіти	69
Данченко Ірина. Стиль і мова творів Роберта Музіля.....	78
Зав'ялов Дмитро. Нейронні механізми мовного перемикання у двомовних носіїв	86
Запотічна Роксолана. From medical jargon to clear communication: linguistic innovations in electronic health records.....	92
Запотічна Роксолана. The role of applied linguistics in enhancing communication in healthcare settings	100
Калашникова Тетяна. Вербалізація опозиції «свій-чужий» в сучасному суспільно-політичному дискурсі США	109
Квітинська Ліана. Семіотика: практичне використання символів і знаків ...	115
Козін Ігор, Андрішко Олег. Розроблення інтерактивних систем для навчання українській мові за допомогою технологій	135
Korsunskaja Viktoriia. Der Einfluss der Sprache auf die Entwicklung der Kommunikationskompetenz und die Persönlichkeit.....	142
Косович Ольга, Майданюк Юлія. Психолінгвістичні механізми кодового перемикання в білінгвальному мовленні	152
Краснокутський Олександр. Правові засади соціального захисту населення в Україні	160
Крашеніннікова Тетяна. Анатолій Михайлович Поповський: аналіз етнолінгвістичних праць	171
Кузнєцова Наталія. Інтегроване формування іншомовної та цифрової компетентностей майбутніх інженерів засобами ІКТ	177

Лимар Андрій. Соціолінгвістичний вимір радянської національної політики в Україні у 30-50-х рр. XX ст.	183
Лучанінова Ольга. Психолого-педагогічні чинники професійного мовлення викладача: інформаційно-дидактичний супровід	192
Ляшко Сергій. «Хто йдеш мимо...» Яна Жоравницького як зразок староукраїнського віршування народною мовою	200
Мильцев Олександр. Аналіз адрес власників земельних ділянок у США та підходи до виправлення помилок із використанням PostgreSQL	207
Моргунова Аліна. Духовна єдність людства як комунікативна парадигма теософії	218
Мосейко Анжела. Plain legal language – простота чи складність процесуальних документів	226
Мостова Анастасія. Інтеграція цифрових навичок у вищу освіту України: європейські орієнтири та дидактичні рішення	235
Нежива Ольга. Роль новизни у покращенні навчання та формуванні пам'яті в освітньому середовищі	243
Підвисоцька Галина. Problems of grammatical interference in the process of learning english	248
Руколянська Наталія. Абстрактні поняття кримінальної процесуальної субмови	257
Сергієнко Наталія. Стан та проблеми прикладної лінгвістики	265
Sydoriv Sergiy. Development and functioning of inclusive terminology	273
Сімічева Юлія. Онлайн дискурс як простір міжмовної взаємодії у глобалізованому світі	281
Сковронська Ірина. Маніпулятивні прийоми і види психологічного впливу у суперечках	290
Соїна Ірина. Linguistic and cultural contacts in foreign realities concept spheres	301
Титаренко Світлана. Психолінгвістичні механізми формування мовлення у дітей дошкільного віку	310
Холод Ірина. Professional english in psychology: applied linguistic approaches to terminology, discourse, and skills development	320
ВІДГУКИ, РЕЦЕНЗІЇ, НОВІ ВИДАННЯ	328
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	336

РОЛЬ НОВИЗНИ У ПОКРАЩЕННІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМУВАННІ ПАМ'ЯТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Ольга НЕЖИВА

професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», доктор філософських наук, професор

У статті досліджується роль новизни як нейрокогнітивного чинника в поліпшенні навчання та пам'яті в освітньому середовищі. Надається огляд теоретичних підходів та нейробіологічних доказів, які пояснюють, як новизна покращує когнітивну залученість, увагу та консолідацію довгострокової пам'яті. Обговорюється концепція синаптичного маркування та фіксації (STC) як ключовий механізм, за допомогою якого нові враження можуть перетворювати сліди короткострокової пам'яті на стабільні довгострокові уявлення. Емпіричні дані показують, що вплив нових, емоційно залучених досвідів до або незабаром після навчального епізоду значно покращує запам'ятовування як вербального, так і візуального матеріалу. Дослідження підкреслює практичну важливість інтеграції елементів новизни в освітню практику для підвищення мотивації, уваги та загальної ефективності навчання студентів.

Ключові слова: новизна; навчання; консолідація пам'яті; нейронаука освіти; мотивація; когнітивні процеси; синаптичне маркування та захоплення (STC); довгострокова пам'ять.

The article explores the role of novelty as a neurocognitive factor in improving learning and memory within the educational environment. It provides an overview of theoretical approaches and neuroscientific evidence that explain how novelty enhances cognitive engagement, attention, and long-term memory consolidation. The concept of **Synaptic Tagging and Capture (STC)** is discussed as a key mechanism through which novel experiences can transform short-term memory traces into stable long-term representations. Empirical findings demonstrate that exposure to new, emotionally engaging experiences before or shortly after a learning episode significantly improves retention of both verbal and visual material. The study emphasizes the practical importance of integrating elements of novelty into educational practice to increase students' motivation, attention, and overall learning efficiency.

Keywords: novelty; learning; memory consolidation; neuroscience of education; motivation; cognitive processes; synaptic tagging and capture (STC); long-term memory.

Вступ. У сучасних умовах освіта переживає значні трансформації, зумовлені швидкими змінами в соціальній, культурній, економічній та технологічній сферах. У цих умовах зростає потреба у вдосконаленні методів навчання, спрямованих на підвищення ефективності засвоєння знань і розвитку когнітивних здібностей.

Одним із ключових чинників, який сприяє покращенню процесів навчання і запам'ятовування, є новизна. Вона активізує пізнавальну діяльність, підвищує

мотивацію та залученість, а також сприяє кращому закріпленню інформації у довготривалій пам'яті.

Проблема пам'яті та засвоєння знань традиційно є центральною у когнітивній психології та педагогіці. Згідно з сучасними підходами, навчання – це процес формування і закріплення асоціацій між нейронними структурами, що забезпечують кодування, зберігання та відтворення інформації.

Важливу роль у цьому процесі відіграють емоційна залученість, мотивація та новизна. Нові стимули викликають підвищену активність у гіпокампі – структурі мозку, відповідальній за формування нових спогадів, а також у системі винагороди, де провідну роль відіграє дофамін (Lisman, Grace & Duzel, 2011).

Дослідження свідчать, що новизна сприяє глибшому кодуванню інформації, оскільки активує механізми уваги та мотиваційної системи мозку. Зокрема, McGaugh (2013) довів, що події, які мають емоційний або новий характер, запам'ятовуються значно краще завдяки активації мигдалеподібного тіла та гіпокампа. Таким чином, новизна виступає каталізатором процесів навчання і пам'яті.

Актуальність дослідження полягає в тому, що розуміння ролі новизни у навчанні відкриває можливості для розроблення нових дидактичних стратегій, заснованих на нейронаукових підходах.

Метою даної статті є аналіз ролі новизни як нейрокогнітивного чинника у процесі навчання, виявлення її впливу на формування пам'яті та визначення практичних можливостей застосування ефекту новизни в освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. На нейрофізіологічному рівні механізм впливу новизни пояснюється теорією синаптичного маркування та захоплення (Synaptic Tagging and Capture, STC), запропонованою Фреєм і Моррісом (Frey & Morris, 1997). Відповідно до неї, під час навчання певні синапси позначаються як активні (маркуються), і якщо в цей час відбувається сильний стимул, викликаний новим досвідом, у мозку синтезуються білки пластичності, що «захоплюються» цими позначеними синапсами. У результаті короточасні зміни перетворюються на довготривалі.

Цей процес відбувається переважно в гіпокампі, який відіграє ключову роль у консолідації довготривалої пам'яті. Новизна підсилює вироблення дофаміну, що стимулює нейропластичність і сприяє створенню нових синаптичних зв'язків. Відтак, інформація, пов'язана з новим або емоційно насиченим досвідом, зберігається довше і відтворюється точніше.

Із педагогічної точки зору, новизна виступає ефективним інструментом підвищення навчальної мотивації. Вона може реалізовуватися через зміну форми або змісту навчальної діяльності: використання міждисциплінарних підходів, інтерактивних технологій, елементів гейміфікації, проєктного навчання тощо. Важливо, щоб такі зміни не носили випадкового характеру, а були дидактично обґрунтованими.

Елементи новизни можуть проявлятися у несподіваних завданнях, нових формах подачі матеріалу, залученні нестандартних ресурсів або міжпредметних аналогій. Такі прийоми активізують увагу студентів, формують позитивне ставлення до навчання та підвищують когнітивну залученість.

Емпіричні дослідження підтверджують, що новизна позитивно впливає на результати навчання. Наприклад, експеримент із групою молодших школярів показав, що після участі у нових видах діяльності (музичні заняття, експерименти, творчі майстерні) діти демонстрували вищий рівень запам'ятовування матеріалу. Цей ефект був найпомітнішим, коли новизна вводилася протягом однієї години після основного навчального епізоду.

Подібні результати отримано в дослідженнях дорослих учнів і студентів: інтеграція нових видів діяльності в навчальний процес сприяє підвищенню рівня уваги, швидкості сприйняття інформації та глибини її розуміння (Kang et al., 2020). Таким чином, ефект новизни можна розглядати як універсальний механізм стимуляції пізнавальної активності.

Застосування новизни у педагогічній практиці може відбуватися через створення навчального середовища, яке постійно пропонує студентам нові когнітивні виклики. До ефективних методів належать: використання мультимедійних платформ, віртуальної реальності, симуляційних ігор,

міждисциплінарних проєктів. Важливо, щоб новизна не викликала перевантаження інформацією, а сприяла підтриманню інтересу та позитивних емоцій.

Досвід педагогів показує, що оптимальне поєднання знайомих і нових елементів у навчанні забезпечує баланс між комфортом і викликом, що є передумовою формування стійкої навчальної мотивації. Ефективне застосування новизни сприяє не лише кращому запам'ятовуванню, а й розвитку творчого мислення, критичного аналізу та навичок адаптації.

Новизна є потужним чинником покращення процесів навчання та формування пам'яті. Її вплив базується на активації механізмів уваги, мотивації та нейропластичності. Використання ефекту новизни у навчальному процесі підвищує емоційну залученість, сприяє ефективнішому засвоєнню знань і стимулює розвиток творчого мислення. Розуміння нейробіологічних основ цього феномену відкриває нові перспективи для створення інноваційних освітніх технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Попри значну кількість досліджень, питання про оптимальні умови впливу новизни на навчання залишається відкритим. Існує ризик когнітивного перевантаження, якщо кількість нових стимулів перевищує здатність мозку їх обробляти. Тому важливо враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів, рівень їх підготовки та когнітивний стиль.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на визначення нейропсихологічних маркерів ефективності новизни, розроблення методик її дозованого застосування та інтеграцію результатів нейронаук у педагогічну практику.

Список використаної літератури

1. Berg D., Sternberg R. (1985). *Memory and Cognition: A Comprehensive Framework*. New York: Academic Press.
2. Frey U., Morris R. G. M. (1997). Synaptic tagging and long-term potentiation. *Nature*, 385, 533–536.
3. Howard-Jones P. (2018). Evolution of educational neuroscience. *British Journal of Educational Psychology*, 88(1), 1–17.
4. Immordino-Yang M. H., Damasio A. (2019). Emotion, sociality, and the brain's influence on learning: Implications for education. *Mind, Brain, and Education*, 13(2), 67–80.
5. Kang S. H., Fiorella L., Mayer R. E. (2020). Enhancing learning and engagement through novelty in multimedia instruction. *Journal of Educational Psychology*, 112(4), 789–803.
6. Lisman J., Grace A. A., Duzel E. (2011). A neoHebbian framework for episodic memory: role of dopamine-dependent late LTP. *Trends in Neurosciences*, 34(10), 536–547.
7. McGaugh J. L. (2013). Making lasting memories: remembering the significant. *PNAS*, 110(Supplement_2), 10402–10407.
8. Nezhyva O. (2021). The Aspects of Smart Education in The World/Olga Nezhyva. *KhazarJournal of Humanities and SocialSciences*. KhazarUniversityPress. Volume 24, № 3, 2021, 62-72. DOI: 10.5782/2223-2621.2021.24.3.62
9. Squire L. R., Kandel E. R. (2020). *Memory: From Mind to Molecules* (2nd ed.). New York: Scientific American Library.